

Nuorttanaste

»Gæca dam Ibmel labba,
gutte mailme suddo guodda!«

»Son dagai rafhe su ruosa
varai bokta.«

No. 7.

14. jakkegærdde.

»Nuorttanaste« maksa ovta krivna jakko dagast, bladde dinggujuvvu juokke poastarappe bokte.

15. April 1912.

»Nuorttanaste« olgusboatta guovte gærde manost — dam 15ad ja dam 30ad bæive juokke manost.

Okta erinoamaš guosse.

Mon legjim nuorra, ja mu siste asai hui garra halidus. De bodi Minhærra ja goalkoti mu uvsala ja celki:

„Aigokgo don rappat ovta guossai, mi must læ mielde?“

„Hærra,“ celkim mon, „mon halidam ovta guosse, mi matta mu halidusaid časkadet. Lægo dat illo, maid don fievredak mielde?“

„I eisege,“ celki Minhærra, „dat læ moraš. Dat læ dat buoremus guosse, maid mon mattam dudnji buktet odne.“

„Hærra,“ celkim mon, „mu miella læ luodnanæmen, garra halidusast, ja moraš i mate mu vækkeset.“

Minhærra gæčcai mu ala ladišlaš ja čiegnalas gæčastagain, ja de manai son gæinos moraš baldast.

Mutto mon mannim olgus occam diti ilo.

Muttom jage dastmaņņel čužžom mon Hærra poarta oudast ja goalkotim.

„Hærra,“ celkim mon, „mu nuorravuoda bæivek dak gollek; mutto mon im dato, atte dak galggek læt nuftgo goaikanasak čacest. Mon halidam dakkat juoga sturraid ja burid, juoga, mi læ muittimværa; daihe de læ mu cellem duššas.“

Minhærra gæčcai mu ala gukka. „Don ik dattom rappat du uvsad morraši,“ celki son. „Don mannek dam sagjai olgus occam diti ilo, ja dal dattok don dakkat juoga sturraid, oudalgo du æl-

lem nokka. Moraš lifi dattom dakkat du čalme šærraden, du vaimo buttesen, du dato vaimoladisen — don lifiik mattam oažžot rakisvuoda dai vækkesemidi, ja morraš baldast lifiik don mattam dæivvat ilo. Dak buttesvaimolažak, dak vaibmoladdasak ja rakislažak mannek daid stuora-buid oudalest. Don lifiik šaddam okta daina, jos don lifiik luottam morraš sisa. Dat lifiik du dakkam buorre olmušen. Dal læk du juolgek vaibbam ilo ja billašume gæino alde, ja du gie-dak bavčastattet du, damditi go don læk mendo davja daid vanatam bajas illomuora gierragidi. Du čalme læ sævdujad dam hirbmos ilo maņņai gavkkamest. Moft dattok don dal dakkat du stuora dagod?“

„Hærra,“ celkim mon ja sogjalattim gæččastakkam vuolas, „ikgo don diftaši morraš čuovvot mu?“

„Du nuorravuoda jagek læk mædda, ja ik don mate goassege šaddat dat, mi don lifiik mattam jos don lifiik rappam morraši, go mon čužžom du uvsala oudast, mutto dal don galgak dam oažžot farroi.“

Mon mannim morrašin. Go mon jorggalim ječčam, oidnim mon ilo Hærra baldast, ja dam čalmik čuvge

Vagjolus morrašin i læm nuft lossad go mon doivvom. Mu vagjolus læi dal nannosebbu go oudal; mu birra læi dal roakkavuotta; dastgo moraš dagai mu gieda linesen, mu suobman lieggasebbu ja mu juolge jottelebbun. Halidus mu siste bagjani fast;

mutto i dat orrom šat luddemen mu radde nuftgo oudal; dat dagai mu gievrabun, ja dat bajedi mu bajas buok guorosvuoda ja bavčasuoda bagjel. Mon oppim addet Minhærra sanid: „Audogasak læk dak morašlažak.“

Šaddo (siebman).

Muittaluvvu, atte okta olmai bodi ruoktot Italiast, ja son mieldes fievredi govvačuoppandujides, maid son læi dugjum dam bæiverigges ædnamest; dak legje kassai sisa gissujuvvum hošai-guim. Go son ruoktot bodi, de rappujuvvujegje dak bierggasak olggon su gilvagardest ja hosašak biedganegje mietta bældo. Jage maņņel, go gidda su liehmos, aimoines ja arvin bodi, itte ollo amas hærvvarasek, mak æi oudal læmas dam baikest. Siebman læi čuvvom hošaid mielde, ja dal šadde dak hærvvarasek gukken davven Danmarkost, mak oudal šadde Italia liegga ædnamin.

Bibal læ Ibmel sadne. Dat boatta migjidi alimest. Dat mieldesbukta almalaš gilvagorne, siebmanid šaddoin ja muorain, mak šaddek almalaš gilvagordin. Dobbe, gost bibal lokkujuvvu, dobbe vulggek dak basse gilvagordnek, ja damditi gavdnujek dak almalaš hærvvarasek ja šaddok ædnama birra. I mikkege girjid læt ožžom daggar vidanæme, ja i mikkege æra girjid matte olbmnuft nubbastattet ja hærvatet olbmnuft allema, go bibal.

Batar du ællemad diti!

(Loga 1 Mos. 19,17).

Batar erit hœjos skipparin!

Dak dolvvuk du likkotesvutti, mutto æi daddeke sate du fast vækktet riftes gæino ala.

Batar erit jugisvuodast!

Dat læ billidam nuft ædnag olbmaid ja nissonid. Dat billeda maidai du — sikke rumašlažat ja silolažat.

Batar erit hœjos girjin ja govain!

Dak bæčagattek jurddagid ja dakkek miela buttesmættosen, ja dalle i læk gukken erit hallo baha ja fastes mænoidi.

Batar erit suddost!

Dat læ juonalaš juokke sajest, gost don vagjolak, ja viggad du giddadoppit.

Mutto vuost ja oudemusta batar

Jesus lusa!

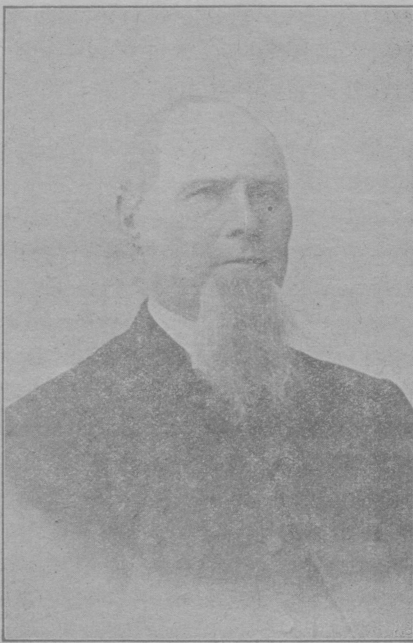
Jesus lutte gavnak don rafhe ja duttavašvuoda du vaivan ja aibašægje silloi, Jesus matta addet dudnji buok, maid don darbašak sikke dam ja boatte ællemest. Dat čabbasemus nuorravuoda ællem gavdnu Jesus siste, su varast læ bestujubme dam stuoramus suddolažži ædnam alde, ja sust læ bestujubme maidai dudnji, gutte logak dai sanid, jos don ain læžak vagjolæmen bæstekættetes sieloin. Batar damditi Jesus lusa dam bale go aigge læ!

Usteblašvuotta.

Usteblašvuotta matta davja dakkat oembo buore, go valljogas addaldagak. Buore ja movteges miella læ stuora riggodak. Æra riggodaga læ davja vaddes juogadet æraiguim; mutto dat riggodak i mavse maidege. Ja daddeke læ dat hui ollo væra. Dat olmuš, gæst læ illo ja buorre miella, suitta ællemadde dalkkasa sikke ald-sesis ja æraidi. Damditi, ale sæste dam!

Appe valdda.

Dača mærast læ dušsam 31 skipa 1910, man gæčeld 40 olbmuk læk massam hæga. Skipain legje 22 dača ja ærak olggoædnam olbmuk.

Peder Tallaksen.

Fast læ jabmen oappaladdam ovta min mišson olbmain, namallassi dača, Peder Tallaksen, gan govva dast čajetuvvu. Son læi okta daina olbmain, gutte vækkti Gustav Lund oažžot prenttimrakkanusaid, nuft atte „Nuorttanaste“ bæσαι algo ala. Tallaksen rakisti Samid, ja su vaibmo læi ilost go Samek ožžu ječasek blade. Son læi čæppe rudaid anotet nuft atte moadde čoaggalmasast son čoggi dammade, atte osti daid divras prenttimrakkanusaid Lunji. Go mi čajetep dam amas gova min lokiidi, de læ damditi, vai si oidek Lunja vuostas barggo-guoime Samegiel bargoin.

Aibas maŋŋalaga šaddaiga soai bovddijuvvut Zabat vuoinadussi Ibmel lusa. Vakko maŋŋel Lunja jabmen, dam 5ad mars, oažžoi son goččoma guoddet dam mailme. — Tallaksen læi rie-gadam 29ad mars 1843 Lervigenest Austad giellast. Su ačče læi mærraolmai, ja Tallaksen arbbi ačče mærra halo juo nuorravuodast. Son jodi ænaš olggoædnam fartast ja manai manga varalašvuoda čada, mi juo læ mærraolbma oasse. Mutto son i vajaldattam goassege su vanhemides, nuftgo manga nuora dakkek. Son dik-ti ædnag lavllagid su ædnasis.

21 jagest šaddai son jorgga-

luvvut Ibmel guvllui ovta olggoædnam havnast, gost mæsta obba skipa mandskapa šaddai morranet. 1872 šaddai son mišsonæran ovta olggoædnam havnast, ja moadde jage maŋŋel valljijuvvui son særvvegodde pappan friagirkost sëmnia baikkai. Son læi juo dalle famolaš sardneolmai, gutte čokki stuora gulddalægje joavko ječas birra. 1879 valljijuvvui son særvvegodde pappan Kristiania friagirkkoi. Son i læm maidege papaskuvllai mannam, mutto ješ muittali son, atte su universiteta læi Atlanterappe. Dobbe læi Hærra su bajasgæesan ječas duo-đaštægjen. Daddeke læi son okta daina, mi gulai min ædnam stuoramus sardnedegjid særvvai. Son olgusaddi maidai moadde viessopoastala ja ain æra girjid, mak læk vidanam mailme mietta.

Tallaksen i bissanam aivestassi Kristiania; mutto jodi maidai Sameædnamast ja Nordlandast sardnedam ræisost. Odne gavdnujek maidai Davve-Norgast — erinoamačet dabe Vesteraalast — ædnagak, gæid Tallaksen Ibmel arbmo bokte oažžoi laiddet dam buorre baimana lusa. Gost son jodi, dobbe šaddai alo soames jorggalussi; dastgo su sardnek botte vaimost ja manne vaibmoi. Ibmel læi dam nuorra mærra-ganda valljim noridus-sardnedægjen. Son bisoi alo vuollegaš manalašvuoda siste gidda jabmen ragjai. Su saje šadda vaddes dævd-det. Ollo blađin læ oidnum su govva ja su ællemhistorja, ja buokak čallek ilolažat su birra.

Nuft ædnagak, guđek ležžek rakisen ožžom »Nuorttanaste,« muittæk maidai Peder Tallaksen, gutte læi gas-kaobmen dam blade oažžot jottoi.

Tallaksen maŋemuš jagek legje lossadak. Son buocai manga jage ja læi davja jabmen siste. Vimag dam jage bæσαι son su bæstes lusa, gosa son nuft davja aibaši. Son vagjoli jabmen sevdnjis læge čada, dieđededin atte Hærra læi su baiman. (Sal.23) Su maŋemuš sanek jabmen-sængast legje: »Jesus vuordda mu. Vanhurskes, bestujuvvum, audogas, Vanhurskesendakkujuvvum osko bokte.« Dat buok maŋemuš sadne læi: »Jesus.« Ja de oadđai son bæste salli. Son maŋŋasisgudi dušše aka.

»Audogasak læk dak jabmek, guđek jabmek Hærra siste.« (Alm. 14, 13).

Brævak.

Hr. redaktør Ole Andersen!

Dam blađe 5ad nr. alde čalla »Okta Sabmelaš« Dænost, gæn bitta mon læm mærkasam, ja anom min »nastest« saje čuovvovaš čallagi:

Čakčag november manost m. j. čallim mon sakførar Hermanseni akšiesærve rakadæme birra, masa son vastedi, atte mon berrim boattet njalmalažat arvvalet dam birra. 1as april d. j. fidnem mon Hermansen lutte dam namatuvvum akšiesærve rakadam diti. Son logai ja čilggi njuolgadusaid ja vugid daggar særve rakadæmest ja bajasdoalatusast, ja loppedi ješ læt oudastmannen ja doaimatægjen juokke dafhost, mi blađe oassesærve bajasrakadæbmai gulla ja guoska aibas halbes balkkai, dušše moadde loge kruvuoš, mi maksujuvvu dalle go blađe boatta fabmoses. Dastgo nuftgo sekretær (čalle) dai moaddelagaš doaimatusaid siste, nuftgo generalforsamling doallam vuolde, lagai rakadæmest j. n. v., berre læt oappam ja lakka olmai.

Dal i læk æra vuost mist, go dittoštet, man ollogo šadda daggar avisa makset:

Prassa? Baparak? Redaktør balkka? Bardde (sætter) balkka? Telegrambureau? Porto? Vistelaiggo? ja ain æra buok, mi smavvat gulla? Go mi sula oažžop diettet ollogo blađe šadda makset, de manna mist fast okta sakførar lusa ja adda dam opgave sudnji, ja de boattep moaddes čoačkai gosa fal nu, arvvalam diti dam akšiesærve vuodđodam birra ja čallet namaid vuollai. Dasa æi darbaš æmbogo golmas (uccemussan) laga gaibbadusa mielde. Go namak læk čallum dam moaddasist, de sekretær doaimat dam avisai ala ja sadde eksemplaraid birra, gost Samek assek. Ja dalle alggep mi sisa čallet namaid. I darbaš ruđa saddet dallan eisegge, ige mæsta sattege, mutto dušše čalesta, galle akšie aiggo valddet j. n. v. Dallego rutta maksim šadda, rekenastam læ juo ouddalgitti, ollogo blađe šadda makset, oudamærka diti 2000 kruvna, ja æmbo ja uceb. Go buok akšie valdek læk namaidæsek čallam ja dam, atte ollogo aiggo valddet, de rekkenasta Hermansen ja gavdna, atte summa læ juo dievas.

Dalle son čalla dudnji, gi ikkenassi don læk, gutte læk makka valddam guokte akšie 10 kr. (akšie sturrodaga arvvali Hermansen læt 5 kr. dannego dam nagad gæfhege makset), brev-korta, mast son adno, atte saddik 5 kr. — dušše bæle dast, maid legjek loppedam, ja ræsta mavsak dalle go gaibbadus boatta. I diettelas valde æmbo akšiaid, go nagad makset j. n. v.

Ouddalgo ruđai sisačokkim šadda, čoačkaigoččuk vuodđodægjek olbmuid daihe akšievaldid nuft ollo go sattek boattet. Dat læ generalforsamling. Dast arvvaluvvu:

Gi redaktøran? Mi avis namma? Lakka? Man stuores avisa? Galle spalta? Gost redakšon? Stivritus? Buok æra mi dasa gulla?

Dalle læ mist fast avisa, mutto nama im satte čelkket, jego »Same avis« daihe mi nu. Dam lakkai sattep mi avisa dal oažžot ja farga ja man lakai šadda noađe gæppasen.

Go dal »Nuorttanaste« olla din gitti, de valddet Samegiela ustebak dam fidno nannoset arvvalusa ja doaimatusa vuollai.

Igoson Sami riftes usteb ja vielja, Ole Andersen, dagaši dam stuora buore, atte addaši dam blađe bokte čuvvggitusa, man ollo prentimrakkanas maksa ja baparak, jos avisa lifči 5 tomma govdeb ja 3 tomma gukkeb go »Nuorttanaste« ja olgusboađasi ovtta gærde vakkost. I oktage Samin satte addet čuvvggitusa blađe goloi harrai nuft ollo go dam blađe redaktør ja oapatægje A Larsen.

Loapatam doavodedin, atte buokak dal valddek famoin ja navcaiguim ođđa avis bargo.

Dærvuodaiguim

Mathi Iversen,

Barsnjarg pr. Nyborg.

*

Go dat gudnejattujuvvum sisasaddijægje datto gullat mu arvvalusa dam dast bajabællai čallujuvvum aše birra, de aigom oanekažat diettavassi addet, atte dušše prentimrakkanusaidi (pressi, bokstavaidi ja æra smavva dingaidi, mak dasa gullek) darbašuvvu uccemusat 2000 kr. Avisbapir læ hui halbbe ja porto sæmma (dušše 15 øra kilo). Mu addejume mielde læ okta olmai mendo uccan prenttijægjen, go vakko blađe galgga læt. Go dammađe stuora avisa galgga olgusaddet, de i læk obba jurdašam væra

algget uceb 3000 kruvna — uccemus rekeg mielde.

Redaktør.

Hr. redaktør!

Mon bivdam saje din blađest dam moadde linjai! Dabe i šadda nuft davja čallujuvvuđ Samegiel blađđai.

Dabe læk dai beivi siste muottaborgak ja hæjos dalkek. Muttom oasse fiskarin vuolgadegje bivdoi ouddal basid; mutto æi si læk ollim gukkubuidi Hammerfesta. — — — —

Min jugutesvuoda særvve »Isfjeldet« doalai æro-čoaggalmasa gukkisbærjadaga. Min halidus læ vuostaibarggat buollevine, mi billeda sikke sielo ja rubinaš. Mu savaldak læ, atte Samecednam vuonain ja duoddarčoroin algašegje barggat alkohol vuostai ja rakadifči avholdslagai. Maqašassi muitotam min særve lattoidi, atte gidda doallat oskaldasat min buorre bargost, ige luottet gæččalusaid vuollai.

Vaimolaš dærvuodak buok ustebidi!

N. Lærredsfjord.

Bibal videdæbme

læ læmaš hirbmos stuores dam maņeb aige, nuft atte olbmui mielast orro dego jakkemættos.

1910 olgusaddi dat britalaš ja olggoædnam bibalsærvve 6,620,000 bibala, Dat skotške ja hiberiske særvve 2,300,000, Dat amerikanalaš særvve 2,826,000, Dat tuiska særvve arvo mielde 900,000, nederlandske ja skandinavalaš særvve 400,000 daihe oktibuok 13,000,000 bibala. Dasa vela bottek dak bibalak, mak jakkasažat daina davalas vuovddeviesoin vuovdujek, okto lokko, mi arvo mielde šadda 15,000,000 (vittanub'lok' miljon) daina moaddelagaš ædnamin jage vuollai. Dat britalaš ja olggoædnam bibalsærvve læ dam rajest go dat vuodđoduvvui 1805 oktonassi olgusadam bagjel 222,000,000 bibala daihe osid daina.

Scott,

Roald Amundsen Madapola gilvvotalle, læ maidai juksam Madapola ja dakkam stuora gavdnusid manga dafhost. Mutto Amundsen oažžoi dam gudne, atte læt vuostas olmajen šaddadet Dača plævga Madapoli. Boatte aigge čajeta, gi Davvepoli læ vuostamuš. Jogo Dača?

Diedetus!

Missonæra Samemišsonast, Ole Andersen, læ valddujuvum nuftgo redaktøra ja blade doaimatusa stivrijægjen min Samegiel bladdai „Nuorttanastai“, sæmmast atte son læ dat, gutte dastmanñel vuostaivaldda kontingenta namatuvvum bladdai.

Kragerø, 20—3 1912.

L. Dyb,

oudastolmai friagirkko Samemišsonast.

Stoarmak

læmas garras bæssaši aige sikke mad-den ja davven ja sœnkkitam ollo dampaid vækkalagai koallastreikain.

Aalesundast læmas nuft garas, atte mænga skipa vahaga gillajegje havnast ja muoraid ruottasin bajasgaikkoi, mi i dæpatuva nuft davja. Maidai œdnag gadde matke jottek læk gillam ollo hæde dam hirbmos dalkest, ja muttomak vel hægage massam.

Oudales Galsapappa Eriksen

læ ožžom vuostahago ječas bæle skiparin, ja ballamest læ, atte son i šad-da stuoradiggai boatte valgast. Son læ vaibbam ja darbaša vuoinadusa.

Dulvve Amerikast.

5 stata ja 20 gavpuk œacevuoidde.

Newyorkast telegraferijuvvu, atte œacek baddek orostkætta. Verremus læ Mississippi dædno, mi læ bagjel ravdai mannam ja dakkam vahaga 15 miljon dollar ouddi. Dilalašvuotta læ hirbmadlaš. 400 olbmu læk juo birastattum œacest, ja ballamest læ, atte obba gavpuk su 20,000 assiguim šad-da ærotuvvut olggonailmest œace gæœeld Gagjom barggo læ læmas duš-sas dam ragjai. 8 lika læ juo gavd-num, ja 17,000 olbmu læ sidaitaga.

Ovta gavpugest, Hiehman, læ 3000 olbmu alma ællamusaataga, maid læ vaddes oladet dollavavnoin.

œaccedulvve gokœa stuora œednamosid ja ollo barggo læ damditi orostam. 5000 bargge læ dal bargotaga.

Daina statain, gost vuolleges œednamak læk, læ buok dego mærra oaidnet. Jos œacce vel bagjana 20 centimeter, de šaddek miljon njœlljadas olbmu vistetaga. Alemus œacceallodak læ dal 26 allan.

Mavse „Nuorttanaste“!

Væro gatoidi.

Berlinest arvvaluvvu væro bigjat gattoi, go uœcan læ sisaboædok ja ollo rutta darbašuvvu.

Lofotbivddo

læ dal loappamen vuost dam jakkai. Muttom oasse fiskarin manadek Sameœdnam bivdoi ja muttomak ruoktot.

Sameœdnam amtmandammat

læ dal luovos. Balkka læ 7.200 kr. jagest ja kontor vækkai las juli ragjai 4800 kr. Dam aige rajest læ konturvækkai 1500 kr. jagest.

œadne ja guokte nieida mielatœbmen

Drammenest dæpatuvai gieskad okta soaigos dæpatus. œadne ja guokte nieida šadde mielatœbmen. Okta nieidain, gutte læi kristalaš, datoi šad-dat Kinemišsonæran. Su lagamužak bigje vuostai. Nieidda šaddai damditi mielatœbmen. œadne fast šaddai morraš diti mielatœbmen ja sisabigjui Gaustad asyli, gost son jami skilleduorastaga. De šaddai vel nubbe nieiddage mielatœbmen morraš diti. Goabbašak oabbaš læva dal dolvuvjuvum Gaustadi.

œaccesuolo

oažžo elektrisk œuovga. Barggek læk juo mannam dokko algim varas bargo

Arrad.

Okta dallodoalle Jæderest (œarjen) læ gilvvam potetosid guokte vakko dastouddal.

Hamburgast

maidai vaivašuvvek œaccedulvest. œacce badda ain. œednag viesoin læ œacce kællarid dievva. Stoarmak læk dakkam stuora vahagid havnast.

Min lensman Rokkonæss

Sortlandast læ ožžom borgerdaad medalje silbast, gukkes ja oskaldas batvalæmest.

Streika.

Rafhe.

Njœllja vakko jaskaorroma manñel, læ fast alggam fabrik-suovva bor-gestet mærgan dam ala, atte streika læ nokkam ja barggo fast alggam nuftgo ouddal. Dat aigge læ læmas okta lossis, divras ja muoetes aigge, mi læ dæivvan obba mailme, riggis olbma nuftgo vaivaša.

Manemus telegrammak muittalek atte barggo læ fast alggam, ja atte barggek læk duttavažat sin vuotoi-næsek. Dal læ fast oðda aigge ja oðda movta Storbritanien barggid gas-kast. Mutto gal dat juo læge maksam

9 œuotte miljon kruvna.

300,000 koallabargge læ fast alggam barggat.

Barggek obba œdnam mietta gaibbedet balka lasatusa ja 8 dimosaš barggo bæive.

Mietta arvvaluvvu barggo læt alggam.

3 vakko

gœœest fast dæiddek koalak boattet Storbritaniast.

Sameœduamest

bægga hui buorre bivddo; mutto hadde læ hœgjo.

Vehaš sisasaddijægjidi!

Muttomak lavvijek sadlet diedetusaidd bladdai alma mavsoataga, dego jeœa avis bitta. Mi œp satte dæid sisavaldet alma mavsoataga. Diedetus hadde læ 5 øra davalas prenttijuvvum linjast, ja sisavalddu guovte gærde dam haddai. Mæde æmbo gerdid, dæde halbed Maksi œuovvo mielde.

Loga dam!

Samegiel bibalak ja „Dat ucca lavlagirjaš,“ maid G. F. Lund læ olgusaddam, læ oažžomest must. Samegiel bibal maksa poastast saddijuvvum kr. 3.00 gappalak, ja lavlagirjek 30 øra gappalak poastast saddijuvvum.

Oaste œallus munji jogo Same-daihe Darogilli.

Skrædder Aslaksen, Hammerfest.

»Nuorttanaste« œalle, prenttejægje ja olgusadde læ

Ole Andersen, Sigerfjord, Vesteraalen.